తమ్ముడు

[కథానిక]

= శ్రీ సానిపిని జోగిరాజుచౌదరి =

వెంకటయ్యగారి శ్రాద్ధం పెట్టిన మర్నాడే చిన్నారావూ, అతని మామ రాఘవయ్యా కలిసి రాజేశ్వరుని గదిలో ప్రవేశించి, పంపకాల గొడవ తేల్చుకుంటే బావుంటుం దని చూచాయగా సూచించేరు. తండ్రిశ్రాద్ధం వెళ్లి పూర్తిగా ఒక రోజుకూడా దాటకుండానే పంపకాలనుగురించి తన తమ్ముడు అంత శ్రద్ధవహిస్తా డనికాని, రాఘవయ్యగారి దూరదృష్టినిగురించికాని ఆలోచించగల మనశ్శాంతి లేని రాజేశ్వరున కేమీ బోధపడింది కాదు.

"నే చెప్పేది తెలీలా! ఆయన అదృష్టవంతుడు. త్వరగా ఆయన దా రాయన చూసుకున్నాడు. యిక మీరుకూడా పెద్దవాళ్లయ్యారు. ఊ! ... తెలీలా! ఆయనకూడా అంతా తేటపరిచేపోయాడు, ధర్మరాజు! నే నిక్కడ ఉండగానే మీరు ఎవరిది వారు సరిచూసుకున్నట్టయితే, నేను మళ్లా శ్రమపడి ఇక్కడికి రాకుండాపోతుంది" అంటూ తన ధోరణి సాగించేడు రాఘవయ్య.

అంతవరకూ మౌనంగా వింటూన్న రాజేశ్వరుడు ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడి "ఏమిటీ, మీ ర నేదీ?" అన్నాడు.

"నే ననేది తెలీలా? ఆయన పిత్రార్జితమైతేనేమి, స్వార్జితమైతేనేమి కావలసినంత దిగవిడిచిపోయారు; మీ మారుతల్లికి అల్లుడు రాకముందే, మీరు ఎవరిది వారు తేల్చుకోకపోతే చేతులు కాలేక ఆకుల కోసం వెదికిన ట్టౌతుంది" అని తన పరిణామజ్ఞానాన్ని వెళ్లబోసేడు రాఘవయ్య.

"ఆమె మారుతల్లో, అసలుతల్లో నీ కెలా తెలుస్తుందిలే" అనుకున్నాడు రాజేశ్వరుడు; పైకి "మీ ర నేది మమ్మల్ని పంచుకోమ నేగదూ?" అన్నాడు.

"నే ననడ మేమిటి? మీ తమ్ముని ఉద్దేశంకూడా అదే" అన్నాడు రాఘవయ్య.

రాజేశ్వరుడు కుపితుడై 'నిజమా' అన్నట్టుగా తమ్ముని ముఖంవైపు చూడగా, అతను చటుక్కున తల వాలవేశాడు.

"నీవు పిన్నిని శంకించేటంత తెలివైనవాడి వయ్యావని యింతవరకూ నాకు తెలీదు. దీనికోసం పంపకా లెందుకూ? యివిగో తాళంచెవులు, నీదగ్గరే పెట్టుకుని పెత్తనమంతా నీవే దిద్దు" అంటూనే తాళాల గుత్తి తమ్మునిమీదికి విసిరేడు రాజేశ్వరుడు.

యీసంఘటనకు రాఘవయ్య చాలా విస్మితుడయ్యాడు. తన అల్లునికి తను ఎంత తేలిగ్గా పెత్తనం యిప్పించగలిగిందీ యింటి కెళ్లి భార్యతో ఎంత రసవత్తరంగా వర్ణించి చెప్పాలో, అప్పుడే అంచనా వేసేసుకొన్నాడు. తనను రైలుదాకా సాగనంపటానికి వచ్చిన అల్లునికిమాత్రం త్వరగా కొన్ని గ్రామాలు కొనేటందుకు కొన్ని ఆర్థికసంబంధమైన హితోపదేశాలు చేసి మరీ రై లెక్కేడు.

... ...

వెంకటయ్యగారి ప్రథమభార్య జానకమ్మకు లేకలేక రాజేశ్వరుడు జన్మించాడు. ఆతరువాత రెండేళ్లకు చిన్నారావు కలిగాడు. లేకలేక కలిగిన రాజేశ్వరుడంటే జానకమ్మకు ప్రాణసమానం. ఆవిడ మూడోకాన్పుకు ఆడపిల్లను ప్రసవించి పురుడైనా వెళ్లకుండానే యీలోకం విడిచిపోయింది. ఆవిడ

పోయిన పదిరోజులకు ఆ ఆడశిశువుకూడా తల్లిని వెతుక్కుంటూపోయింది. బంధువుల బలవంతంమీద వెంకటయ్యగారు మళ్లా పార్వతమ్మను సశాస్త్రీయంగా పరిగ్రహించేరు. పార్వతమ్మ భర్తయింటికి వచ్చిన కొద్ది రోజులవరకూ పిల్లల్ని లాలించటానికి సిగ్గుపడినా, ఆ తరువాత అత్యధికమైన చనువు జేసుకుని అనేకవిధాల ఆదరిస్తూ, స్వంతతల్లికంటే ఎక్కువగా ప్రేమించేది. పెద్దపిల్లవాడు పరోక్షంలోమాత్రం 'మాపిన్ని' అంటాడు కాని తనను 'పిన్నీ' అని పిలవడానికి సిగ్గుపడుతున్నాడని గ్రహించింది. దీనికి కారణం వాడి మాతృస్మృతి యింకా మాయకపోవటమే ననికూడా గ్రహించింది.

ఆమె ఒక్కొక్కప్పుడు భర్తతో "మన పెద్ద బ్బాయినిగురించి మీ ఉద్దేశ మేమిటి?" అనేది. అందు కాయన నవ్వుతూ "ఏమిటో, వాడు యీలోకానికి సంబంధించినవాడు కాదు" అనేవాడు.

"వాడు నిజంగా నాకు పెద్దకొడుకే" అనేది పార్వతమ్మ కౌతుకస్వరంతో...

పార్వతమ్మ కాపరానికి వచ్చిన రెండేళ్లకు ఒక ఆడపిల్ల పుట్టింది. తరువాత మళ్లా సంతానం కలగ లేదు. శేషంటే రాజేశ్వరునకు అమితమైన ప్రేమ. రాజేశ్వరుడంటే శేషుకు అమితమైన భక్తి. చిన్నా రావంటే శేషుకు ఓవిధమైన భయం. దీనికి కారణం: అతను తరచు మేనమామయింటిదగ్గర ఉంటున్నందు వల్ల అతనిదగ్గర శేషుకు కావలసినంత చను వేర్పడ లేదు. ఆమెకు పదోఏడు జరుగుతూండగానే వెంక టయ్య క్షయజబ్బువల్ల మరణించేడు. ఎటునుంచెటొ స్తుందోనని, దూరదృష్టి గల వెంకటయ్య తన మరణం ముందు తన భార్య పార్వతమ్మకు పదిహేనెకరాల మాగాణీ, శేషుకు పసుపుకుంకుమనిమిత్తం యిరవై ఎక రాల మాగాణీ, పదివేలరూపాయిల రొఖ్ఖమూ విల్లులో వ్రాసిపెట్టేడు...

... ...

—యిప్పుడు అన్నదమ్ము లిద్దరూ, సవతితల్లీ కలిసేఉంటున్నారు. పెత్తనంమాత్రం చిన్నారావు చలాయిస్తున్నాడు. పోయిన కార్తీకమాసంలోనే చిన్నారావుకు ఒక మొగసంతానం కలిగింది. రాజేశ్వరునికిమాత్రం సంతులేదు. దానినిగురించి అత నెప్పుడూ విచారపడనూలేదు. తనకు తమ్ముడైనా, కొడుకైనా చిన్నారావే. తనకు చెల్లెలైనా, కూతురైనా శేషే. యీవుద్దేశంతోనే తాళాలు తమ్మని కిచ్చేసి నిశ్చింతగా చేతులు కడుక్కున్నాడు.

రాజేశ్వరుని భార్య సత్యవతి ఒకనాటి రాత్రి భర్తపాదాలదగ్గర కూర్చుని యిలా అన్నది: "యీ యింట్లో రోజురోజూ యీ అవమానం నేను సహించ లేను."

"............"

కళ్లు తుడుచుకుంటూ మళ్లీ అన్నది: "మీకైతే తమ్ముడంటే మహాప్రేమ; అతనికి మాత్రం మీరంటే ..." దుఃఖాన్నాపుకొంటూ, "వరలక్ష్మికి నేనంటే అసలే కిట్టడంలేదు." సత్యవతికి దుఃఖం పొర్లుకొచ్చింది.

ఇంతవరకూ కళ్లు మూసుకునే వింటూన్న రాజేశ్వరుడు మెల్లగా కళ్లు విప్పి "ఏమిటే, అసలుసంగతి? ఏడవడ మెందుకూ?" అన్నాడు.

"నిన్న మన దాసీ సుబ్బి, నాదగ్గర ఏడుస్తూ, దాని భర్త రోగంతో యింటిదగ్గరే ఉంటున్నందువల్ల యిబ్బందిగా ఉందని రెండుకుంచాల బియ్యం ఇప్పించమంది. నామనసు కరిగి, సత్తెయ్యను పిలిచి, దానికి నాలుగుకుంచాల బియ్యం ఇవ్వమన్నాను. అందుకు వరలక్ష్మి 'యిక్కడ ఎవళ్ల పుట్టింటివాళ్లు కట్టించిన సత్రాలూలే' వందిట సత్తెయ్యతో. మా పుట్టింటివాళ్లకు సత్రాలు కట్టించే దమ్ములే ఉంటే..." సత్యవతికి మళ్లీ దుఃఖం పొర్లుకొచ్చింది.

"మరి పిన్నితో చెప్పమనలేకపోయావా సుబ్బిని?"

"ఆమె మామగారు పోయిన నాటినుండీ పూజలూ, వ్రతాలే కాని యింటిసంగతి బొత్తిగా పరికించడం లేదు. అయినా ఆమెమాట మాత్రం ఎవరికి లెక్క?"

"అయితే అంతా కలిసి సుబ్బికి యివ్వలేదన్న మాట."

"తరువాత శేషు వచ్చి చిన్నాయనతో చెప్పగా, వచ్చే నెల జీతంలో వడ్డీతోసహా తగ్గించుకొనే నిర్ణయంమీద ఇచ్చారట."

రాజేశ్వరుడు ఒక దీర్ఘనిట్టూర్పు విడిచి కళ్లు మూసుకున్నాడు.

* * * *

"అన్నయ్యా, అమ్మ రేపు రామలింగేశ్వరాలయంలో అభిషేకం చేయిస్తుందట, దానికి రెండు వందలు ఖర్చవుతుందట; అమ్మ నీతో చెప్పమంది" అన్నది శేషు.

"చెల్లీ, అమ్మకు లోభత్వం ఎక్కువౌతూన్నట్టుంది. నీపెద్దకొడుకు బ్రతికుండగా లోభించ నవసరం లేదని చెప్పు అమ్మతో. మొన్న కల్యాణానికి బ్రాహ్మలే దీవించే రటకాని అలగాజనం అసంతృప్తితోనే వెళ్లిపోయేరట. ఈసారి ఊరంతకీ సంతర్పణ జరగాలి. ఆయేర్పాట్లన్నీ నేను చేయిస్తాను. పూజా విధానంలో ఎంత ఖర్చయినా వెనుదీయవద్దని అమ్మతో నేను చెప్పేనని చెప్పు" అని, గుమస్తా బ్రహ్మయ్యను పిలిచి, ఐదువందలు తమ్ము ణ్ణడిగి తీసుకురమ్మన్నాడు. గుమస్తా వెంటనే తిరిగివచ్చి "యిప్పుడు నిల్వసొమ్ము అంతవరకూ లేదంటున్నారండి. రెండువందలైతే..." అంటూ నీళ్లు నమిలేడు.

"ఆ! రెండువందలా! అ దెలా జరుగుతుంది? నాపేర ఖర్చు వ్రాసి ఇవ్వమను. ఫో"

యిదంతా చూస్తూకూర్చున్న శేషు తన పెద్దన్నగారి నిష్కల్మషహృదయాన్ని తలచుకొని, చాటుగా ఆనందబాష్పాలు ఒత్తుకున్నది. గుమస్తా సొమ్ము తెచ్చి రాజేశ్వరున కివ్వబోగా, శేషు కివ్వమని సంజ్ఞ జేశాడు. 'నీహృదయం ఎంత అగాధమో నాలాంటి అల్పుల కెలా తెలుస్తుంది బాబా' అనుకున్నాడు మనస్సులో, వృద్ధగుమస్తా బ్రహ్మయ్య.

అభిషేకానికి రెండువేల రూపాయలు ఖర్చయింది. పిండివంటలతోసహా అన్నివర్ణాలవారికీ తృప్తికరంగా సంతర్పణ జరిగింది. యింకా అభిషేకాన్ని గురించి యితర వివరాలు వ్రాయాలంటే పెద్దగ్రంథం తయారౌతుంది. మొత్తంమీద పాటకపు జనం ఎక్కువగా అభినందించి వారి దాతృత్వాన్నీ, ధర్మశీలాన్నీ కథలుగా చెప్పుకుంటున్నారు.

భ్రాతృప్రేమతో నిండియున్న రాజేశ్వరుని హృదయం తన భార్యకు ఆయింటిలో ఏస్థానం ఉన్నదో గ్రహించనీయలేదు. సత్యవతికి ఆయింట్లో వీసమెత్తు పెత్తనం లేదు. గత నాలుగు సంవత్సరాల నుండీ అనేకవిధాల తన భర్తహృదయం తెలిసికొన్న సత్యవతికి ప్రతి చిన్నవిషయాన్ని గురించీ భర్తతో ఫిర్యాదుచేయడం వెకిలిగా కనబడ్డది. కరుణాప్రసన్నమైన తన భర్తమొఖం ఒక్కసారి చూసేటప్పటికి 'యిక నా కీ ప్రపంచంలో ఏం కావాలి' అనుకొనేది. అందువల్లే తన తోడికోడలు తనను ఎన్నివిధాల అవమానించినా పెదవి కదల్చకుండా ఊరుకొనేది. కాని యీనాడు జరిగిన సంఘటనముందు కరుణాప్రపూరితమైన తన భర్తనేత్రాలు సజలమై కనిపించి క్రమంగా తననుంచి తప్పుకున్నాయి...

...అభిషేకం నాలుగురోజు లుందనగా సత్యవతి వృద్ధతండ్రి సుబ్బారాయుడు తన కుమార్తెను చూసిపోదామని రాగా, అతనిని పార్వతమ్మ, సత్యవతీ కలిసి బలవంతంచేసి అభిషేకం చూసివెళ్లమన్నారు. సుబ్బారాయుడు యీ వారంరోజులలోనూ తన కుమార్తెకు ఆయింట్లో ఎంత హక్కున్నదీ గ్రహించగలిగేడు. తను భోజనానికి కూర్చున్న సమయంలో చిన్నావిడ నౌకర్లను తిట్టే తిట్లలో కొన్ని తననే అనిపించేటంత వివరంగా ఉండటంకూడా గ్రహించేడు.

మాటల సందర్భంలో ఒకనాడు సుబ్బారాయుడు యీ సంవత్సరం వరిచేనంతా పనమీద తడిసిపోయిందనీ, అందుచేత మంచిరకం కొణామణి విత్తనాలు ఎనిమిదిబస్తాలు ఎక్కడైనా కొని పంపించమనీ రాజేశ్వరునితో చెప్పగా, అతను "ఎక్కడైనా కొనట మెందుకండీ? మనదగ్గర వన్నీ విత్తనాలకి పనికొచ్చేవే." అని చెప్పి, సత్తెయ్యను పిలిచి "ఎనిమిది బస్తాలు కొణామణిధాన్యంపట్టించి, సావిట్లోపడవేయించ"మని చెప్పేడు.

సత్తెయ్య వెళ్లి తిరిగివచ్చి "చినబాబుగారు వీల్లేదంటున్నారు." అన్నాడు. ఆమాటకు రాజేశ్వరుడు చాలానొచ్చుకుని "వీలేమిటి! నే చెప్పేనని చెప్పు" అన్నాడు. సత్తెయ్య మళ్లా వెంటనే తిరిగివచ్చి "అవి ఎక్కడికి నడిపించటానికో వారికి తెలుసట. యిక్కడ

ఎవరితాలూకు యీనామములూ లేవని యిక్కడ తెలియజెప్పమన్నారు" అన్నాడు. ఈమాటకు సుబ్బారాయుడు సిగ్గుతో క్రుంగిపోయాడు. సత్యవతి మొఖం ఎర్రనైంది. రాజేశ్వరుడుమాత్రం శాంతంగా ఒక పొడినవ్వు నవ్వి, వెంటనే గంభీరుడై "ఖరీదు యిచ్చేటప్పుడు ఎవరికైతేనేమి, వెళ్లి పట్టిస్తూ ఉండు; నేనుకూడా వస్తానక్కడికి" అని, సత్తెయ్యవెనకాలే తానూ వెళ్లాడు. రాజేశ్వరుడు వెళ్లగానే సత్యవతి తండ్రిఒడిలో తల దాచుకొని వెక్కివెక్కి ఏడవసాగింది. సుబ్బారాయుడు కూతురి తల నిమురుతూ "అమ్మా, నువ్విక్కడ ఎంత సుఖపడుతున్నావో నాకర్థమైంది" అతనికైతే తమ్ముడుగాని నీవుమాత్రం అతని తమ్మునికి వదినెవుమాత్రం కావు. లోకంలో నేను చాలామందిని చూశాను కాని యింత విచిత్రపు సోదరులను ఎక్కడా చూళ్లేదు. నాకూ యింత గొప్ప ఆస్తి లేకపోయినా నలుగురికీ తీసిపోను; యిక్కడీదాసీబ్రదుకు బ్రతకవలసిన అవసరం నీకు లేదు తల్లీ, ప్రయాణమై సిద్ధంగా ఉండు, బండి పిలిపించుకొస్తాను" అన్నాడు కళ్లు తుడుచుకుంటూ.

"వారిని రానియ్యి నాన్నా, వారితో చెప్పి వస్తాను" అన్నది సత్యవతి.

ఆరాత్రి సత్యవతి తండ్రిదగ్గర చాలా సేపు కూర్చుని వచ్చేటప్పటికి రాజేశ్వరుడు కళ్లు మూస్తూ తెరుస్తూ వెల్లకిలా పరున్నాడు. సత్యవతి మెల్లగా అతని పాదాలను స్పృశిస్తూ "రేపు మానాన్నతో వెళతాను" అంది.

"ఇప్పుడేం? యిక్కడ కష్టంగా ఉందా?"

దీనికి సత్యవతి జవాబు చెప్పలేకపోయింది. ఎలా చెపుతుంది, తన కిక్కడ కష్టంగా ఉందని? అమృతమూర్తి తన భర్త సాదరపూర్వకంగా, అలా, ఒక్కమాట మాట్లాడితే చాలదూ? తన తోడికోడలు తనను ఎంత నీచంగా చూస్తే మాత్రమేం?

"సత్యం! యిక్కడ నీవు చాలా బాధపడుంటూవు. నేను చాలా ప్రమత్తుణ్ణయ్యాను. ఏమి చేయను? వాడు నాకు తమ్ముడు" రాజేశ్వరుని కళ్లలో నీళ్లు తిరగటం ఆ దీపపుకాంతిలో స్పష్టంగా చూసింది సత్యవతి. తన పమిటచెరగుతో భర్తకళ్లు ఒత్తుతూ, యిట్లాంటి భర్తను ఒంటిగా విడిచి, తను పుట్టింటికెళ్లడం మహాపాపమనుకొని "మీరుకూడా వస్తే నాలుగురోజు లుండి తిరిగివచ్చేద్దాము" అన్నది కంపితస్వరంతో.

"సత్యం! నీవు వెళ్లి, నీయిష్టంవచ్చినన్నిరోజు లుండిరా; యీలోగా, కఠినహృదయుడైన నీ యీ భర్తను మరిచిపోకుండా ఉత్తరాలు వ్రాస్తూ ఉండు"—యీమాటకు భర్తపాదాలమీద తల పెట్టి ఏడ్చింది సత్యవతి. తన భర్త కఠినహృదయుడా? తను ఆమాటను ఊహించటానికే భయపడింది.

ఆమరునాడు సత్యవతి భర్తదగ్గరకు వచ్చి అతని పాదధూళి తీసుకొని "వెళ్లివస్తా" నన్నది. రాజేశ్వరుని నేత్రాలు సజలమైనాయి. "పోయి సుఖంగా..." అతని కంఠము రుద్ధమైపోయింది. యిట్లాంటి భర్తను విడిచివెళ్లడమంటే సత్యవతికి సుతలామూ యిష్టం లేకపోయినా, పుట్టిల్లు చూసి చాలాకాలమైనందువల్లా, యీలోగా తన భర్త అతని తమ్ముని నిజస్వరూపం గుర్తించగలుగుతాడనే ఆశతోనూ ప్రయాణమైంది. భర్తకళ్లు ఒత్తుతూ "వీలుంటే ఒకసారి అక్కడికి రాండి." అన్నది. యింతలో సుబ్బారాయుడు అక్కడికి వచ్చి అల్లునితో చెప్పి కూతుర్ని వెంటబెట్టుకుని యెడ్లబండీ యెక్కి వెళ్లేడు.

ఆ మర్నాడు పార్వతమ్మ శేషును వెంటబెట్టుకొని రాజేశ్వరుని గదిలోకి రాగానే అతను చాలా కంగారుపడ్డాడు. తన తండ్రి పోయాక ఆమె యింతవరకూ తనయెదుట పడలేదు. యిప్పుడు ముందుగా కబురన్నా లేకుండా అలా రావడంతో చాలా ఆశ్చర్యపడి లేచి నిలబడ్డాడు.

"అందరూ కలిసి సత్యవతమ్మను సాగనంపేశారా నాయనా!" అన్నది పార్వతమ్మ క్రింద కంబళిమీద కూర్చుంటూ. రాజేశ్వరుడు చకితుడై "మీతో చెప్పకుండానే వెళ్లిందా?" అన్నాడు విచలిత స్వరంతో.

"అది నాతో చెప్పకుండా వెళ్లగలదా? మీ తమ్ముడూ, మీతమ్ముని భార్యా దాన్ని నిలవనీకుండా

తో లేసేరు. మరి నీకేమో నీతమ్ముడే లోకం. యితర జనం ఎంత బాధపడుతున్నా నీ కనవసరం" అన్నది పార్వతమ్మ యించుక తీవ్రంగా.

"వాడు మా చిన్నబ్బాయేకదూ. వాడి కింకా చిన్నతనం వదల్లేదు. వాడివల్లైదైనా తప్పంటే మీరు..."

"ఆ, కాకేమి ! నాకున్నదల్లా యిద్దరే సంతానం. పెద్దవాడి పేరు రాజేశ్వరుడు; రెండోది శేషూను" యీమాట వినగానే ఎందువల్లో రాజేశ్వరునికి దుఃఖం పొర్లుకొచ్చింది. ఆదుఃఖంలోనే 'అమ్మా' అంటూ ఆమెవొడిలో ఒరిగిపోయాడు.

"లే నాయనా. నీవు ఈలోకానికి తగవు. ఒక్కొక్కప్పుడు నిన్నూహిస్తూ, నీ మంచితనాన్ని వింటూంటే నాకు భయంకూడా కలుగుతుంది" అని పార్వతమ్మ కంట తడిపెట్టింది.

"అమ్మా! యిప్పుడేమైంది?"

"ఏమైనా అవుతుంది, నీలాంటివాడివి మూల కూర్చుని అజ్ఞానులకు అధికారమంతా వప్పజెపితే. సత్యవతిలాగే నేనూ ఎప్పుడో యీయిల్లు విడిచే రోజొస్తుంది."

"ఏమి జరిగింది శేషూ?" అని శేషువంక చూసి అడిగేడు రాజేశ్వరుడు.

"ఏమీ లేదన్నయ్యా! నేను బట్టలు కావాలని చిన్నన్నయ్యను మాఅమ్మ రెండువంద లిమ్మందని అడిగేను. చిన్నన్నయ్య మండిపడుతూ 'యిక్కడ ఎవరి అమ్మమొగుడి సొమ్మూ లేదన్నాడు."

రాజేశ్వరుని మోము జేవురించిపోయింది. "అలా అన్నాడేం" అన్నాడు. యింతలో పెద్ద గుమస్తా సీతయ్య గదిలోకి వచ్చి నాలుగుమూలలూ పరకాయించి, రాజేశ్వరుని చెవిలో "చినబాబుగారు ఉమ్మడి సొమ్మెట్టి అత్తవారి ఊరిలో భూమి కొన్నారు. అది వరలక్ష్మిగారి పేర పెడతారట. రేపే రిజిష్టరాతుందట" అని ఊదేడు. రాజేశ్వరుని మొఖం మరీ కందగడ్డలా ఐపోయింది. శరీరం వణకింది. గుప్పెళ్లు బిగుసుకున్నవి. కళ్లల్లో అగ్ని మెరిసింది. ఆ ఉమ్మడిసొమ్ములో తన ఒక్కడిదే ఉన్నట్లయితే ఊరుకొనేవాడు. కాని దానిలో తన తండ్రి ప్రత్యేకించిపోయిన శేషుసొమ్ముకూడా ఉంది.

"వా డెక్కడున్నా, తక్షణం నేను రమ్మంటున్నానని చెప్పండి వెళ్లి."

గుమస్తా వెళ్లి వెంటనే తిరిగివచ్చి "యిప్పుడు ఎవరో పెద్దమనుష్యులతో మాట్లాడుతున్నారట. రావటానికి వీల్లేదన్నారు" అని చెప్పేడు.

"ఆ! అంతవరకూ వచ్చిందా? ఎక్కడున్నాడు?"

"కచ్చేరీ సావిట్లోనండి."

పైన కండవా లేకుండానే రాజేశ్వరుడు కచ్చేరీ సావిడికి పయనమయ్యాడు. పార్వతమ్మకు ఏమీ అర్థంకాక నిశ్చేష్టురాలై అలానే కూర్చుండిపోయింది. శేషుమాత్రం "యిప్పుడు పెద్దన్నయ్య మొఖం చూస్తే భయమేసిందే అమ్మా" అన్నది.

రాజేశ్వరుడు కచ్చేరీసావిట్లోకి వెళ్లగానే, గౌరవసూచకంగా అక్కడివాళ్లందరూ లేచి నిలబడ్డారు. వారి గౌరవాల్నిగాని, అగౌరవాల్నిగాని పరామర్శించే స్థితిలో లే డిప్పుడు రాజేశ్వరుడు. తిన్నగా తమ్ముని దగ్గరకు నడిచేడు. చిన్నారావు అన్నగారి ఆకారం చూసి భయపడ్డాడు.

"ఏరా! నీవు నామరణవార్త వినేవరకూ తృప్తిపడ వనుకుంటాను!" అన్నాడు రాజేశ్వరుడు, కించిత్కర్కశంగా.

చిన్నారావు అప్రతిభుడై "నే నలా ఎవరిదగ్గరన్నాను? బహుశా పార్వతమ్మ మీకు అలా చెప్పిందేమో: నే నన్నానని" అని అంటూండగానే రాజేశ్వరుడు తన సత్తువకొద్దీ తమ్ముని దవడమీద 'ఫెడీల్' మనిపించేడు. ఆవూపుకి తమ్ముని చేతిలో ఉన్న తాళాలగుత్తి తూలి రాజేశ్వరుని పాదాలముందుపడింది.

"పార్వతమ్మా? ఆమె చెబుతుందా?...వెంకటయ్యగారికి నీవు ఒక్కడివే సంతానం అయివుంటే ఎంత బావుండును!" తాళాల గుత్తి తీసుకొని వెళ్లిపోయే రాజేశ్వరుని చూసి, అక్కడివాళ్లంతా వణకిపోయారు.